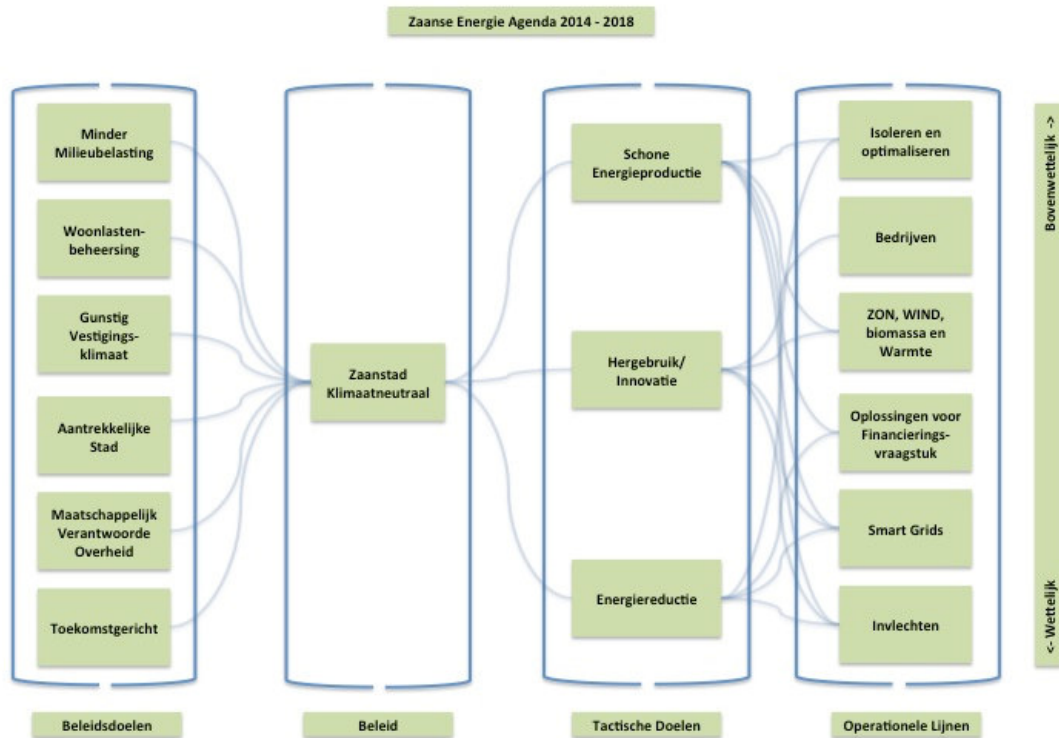


Herijking Routekaart Klimaat tot de Zaanse Energie Agenda



Samen het verschil maken voor betaalbare lokale duurzame energie

Voorwoord

Het streven van gemeente Zaanstad is om samen met haar partners in 2020 een klimaat neutrale gemeente te zijn. Met het Integraal Klimaatprogramma en de Routekaart is in de afgelopen vier jaar veel in beweging gezet en is er veel bereikt. Zaanstad is zeker op het gebied van innovatieve ontwikkelingen een koploper. Ons college pakt door met eenzelfde ambitie, waarbij we inzetten op de dingen waar we als gemeente goed in zijn, met een focus op de zaken die er echt toe doen. De ambitie dwingt ons om door te pakken, maar wel met meer richting, met grote stappen en initiatieven die veel effect hebben. Daarbij pakken wij als gemeente onze eigen rol, maar stimuleren wij anderen om ook hun rol te spelen.

Klimaatneutraal in 2020; een ambitieuze doelstelling die vooral aangeeft dat we met zijn allen (gemeente, bewoners, bedrijven) hard moeten blijven werken aan substantiële veranderingen in ons economisch systeem. We kiezen als gemeente Zaanstad binnen de filosofie van de circulaire economie voor een pragmatische aanpak. Bij die aanpak is de hoofdpoging om ons energiesysteem op een andere leest te schoeien.

In Zaanstad hebben we daar al wat eerste stappen voor gezet, waarbij de onderlinge nabijheid van wonen en werken wordt benut voor het verbeteren van onze energiepositie. We spelen daarmee in op de veranderingen die van invloed zijn op onze (haven)regio. We zoeken daarom ook op dit thema nadrukkelijk de samenwerking binnen de Metropoolregio Amsterdam

Het Klimaatprogramma hebben we herdoopt in de Zaanse Energie Agenda. Het aanpakken van de Zaanse Energie Agenda is niet alleen iets voor mensen die zich zorgen maken over de toekomst van onze aarde en onze kinderen, maar biedt kansen op allerlei beleidsvelden: van onderwijs tot ruimtelijke ontwikkeling, van economie tot wonen en woonlastenbeheersing. Wij zien de Zaanse Energie Agenda daarom ook als de ruggengraat van het coalitieakkoord 'Samen het verschil maken', dat we in mei 2014 sloten.

Een agenda maken is stap een, de afspraken in die agenda uitvoeren is stap twee. Met deze Zaanse Energie Agenda staat ons een geloofwaardige en uitvoerbare aanpak voor. Een aanpak die bindt. En dat is ook nodig, want uiteindelijk is het halen van doelen niet een zaak van de gemeente alleen. We zullen het samen moeten doen, waarbij we ons laten inspireren door de succesvolle samenwerking en ons niet blind staren op cijfers.

Wij hebben voor ogen dat de samenwerking in 2018 aansprekende resultaten oplevert: 4.000 woningen aangesloten op het 'warmtenet', een gezamenlijke beheersing van de energiestromen in Zaanstad in een Zaanse Energie Alliantie, waarbij 25% van de huiseigenaren en alle bedrijven meedoen.

Wij nodig daarom iedere Zaankanter uit om stappen met ons te zetten en verheugen op de samenwerking in de komende periode.

Het college van burgemeester en wethouders van Zaanstad

oktober 2014

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Klimaat 2010-2014: een korte terugblik.....	3
2.1	Integraal klimaatprogramma 2010-2020	3
2.2	Evaluatie Klimaatprogramma	4
2.3	Stadsgesprekken	4
2.4	Motie 123	5
2.5	Coalitieakkoord 'Samen het verschil maken'	5
2.6	Veranderingen van buiten	5
3	Klimaat 2014-2018: De Zaanse Energie Agenda	6
3.1	Isoleren en energetisch optimaliseren gebouwde omgeving.....	7
3.2	Bedrijven.....	7
3.3	Lokale opwekking van duurzame energie (zon, wind, biomassa, warmte)	7
3.4	Oplossingen voor financieringsvraagstuk	7
3.5	Aandacht voor Smart Grids	8
3.6	Invlechten Zaanse Energie Agenda in de organisatie.....	8
3.7	Impact van de Operationele Lijnen	9
3.8	Mijlpalen in de Zaanse Energie Agenda	10
4	De herijkte routekaart Klimaatneutraal: de Zaanse Energie Agenda 2014-2018	11
5	Financiën.....	12

1 Inleiding

In juni 2009 heeft Zaanstad in het document Zaans Evenwicht de toekomstvisie op de stad vastgesteld:

"...We streven naar een Zaans evenwicht in de toekomstige ontwikkeling van de stad op basis van onze kernkwaliteiten. Omdat we het belangrijk vinden dat het goed gaat met de Zaankanters, dat het bedrijfsleven floreert, dat de stad er goed uitziet, en dat we voorbereid zijn op de gevolgen van de schaarste van fossiele brandstoffen. Een torenhoge ambitie, maar in alle opzichten de moeite waard om aan te werken...(...)... Daarom nemen we lokaal onze verantwoordelijkheid en streven we naar een actieve samenwerking met landelijke en regionale partners op dit terrein. We vinden het belangrijk om de stad goed achter te laten voor de volgende generaties. Dat vereist nu maatregelen treffen..."

Om deze ambitieuze doelen te bereiken zijn de kennis en daadkracht van georganiseerde verbanden, actieve burgers en (maatschappelijk verantwoord ondernemende) bedrijven onmisbaar. De opgave is dusdanig groot dat samenwerking, van lokaal tot internationaal, is noodzakelijk. Die samenwerking moet leiden tot zichtbare en concrete resultaten. Belangrijk is ook om vast te leggen wie welke rol in die samenwerking speelt. De gemeente ziet voor zichzelf verschillende rollen weggelegd. Soms aanjager, soms facilitator, maar in voorkomende gevallen ook handhaver.

In 2009 zijn ook het Integraal klimaatprogramma 2010-2020 en de Routekaart Klimaatneutraal bekrachtigd. Daarbij is afgesproken een tussentijdse evaluatie uit te voeren. Op basis van deze tussentijdse evaluatie ligt nu voor de herijking van de Routekaart Klimaat tot de Zaanse Energie Agenda.

Zaanstad gaat uit van de kracht van de samenleving. De gemeente brengt partijen bij elkaar (*coalition of the willing*), levert kennis en kan meedenken over externe financiering van acties die worden uitgevoerd door andere partijen. Daar hoort een voorbeeldfunctie bij. Incidenteel kan het nodig zijn een ontwikkeling tijdelijk aan te jagen om het gewenste resultaat te bereiken. De afweging over de rol die de gemeente zal spelen zal altijd zorgvuldig moeten gemaakt.

2 Klimaat 2010-2014: een korte terugblik

Zaanstad heeft veel geleerd, veel in beweging gebracht. Om concrete resultaten te bereiken in een complex en innovatief werkgebied is het noodzakelijk de aandacht te richten en focus aan te brengen.

2.1 Integraal klimaatprogramma 2010-2020

Eind 2007 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen om Zaanstad in 2020 een klimaat neutrale gemeente te laten zijn. Deze ambitie is in 2009 met de vaststelling van het Integraal klimaatprogramma 2010-2020 bekrachtigd.

Het klimaatprogramma is opgebouwd uit drie pijlers:

1. Energiereductie
2. Schone energieproductie
3. Innovatie/hergebruik

Een onderdeel van het klimaatprogramma is de routekaart, waarin de activiteiten staan die moeten worden uitgevoerd om klimaatneutraliteit in 2020 te bereiken. De routekaart is niet bedoeld als blauwdruk. Economische, maatschappelijke en technische ontwikkelingen kunnen er toe leiden dat de acties tussentijds worden bijgesteld. De routekaart vormt juist

ook een uitnodiging aan andere partijen om zelf of in samenwerking met anderen acties te ondernemen die bijdragen aan een klimaat neutrale gemeente.

Met de routekaart is voortvarend aan de slag gegaan. Er is een breed palet aan acties uitgevoerd, variërend van subsidies op en groepsaankopen van zonnepanelen, aanschaf van elektrische dienstauto's, realisatie van een smart grid, het afsluiten van een slim energiecontract, de voorbereidingen van de aanleg van een warmtenet tot het voorzitterschap van het Klimaatverbond.

2.2 Evaluatie Klimaatprogramma

In 2013 is het Integrale klimaatprogramma 2010-2020 geëvalueerd. Sommige onderdelen blijken goed uit de verf gekomen, andere minder goed. De brede aanpak van het klimaatbeleid heeft geleid tot veel beweging om een energietransitie in de Zaanse samenleving in gang te zetten. Uit de evaluatie komt onder andere naar voren:

- Energiebesparing in de eigen organisatie is met een vernieuwend energiecontract, waarmee het energiegebruik met 6% per jaar wordt teruggebracht, goed in de steigers gezet. Energiebesparing in de stad is relatief weinig aan bod gekomen
- De nadruk van het beleid heeft gelegen op het stimuleren van de opwekking van duurzame energie en elektrisch vervoer. Qua elektrisch vervoer hoort Zaanstad bij de toptien van gemeenten in Nederland. Voor wat betreft zonnepanelen is de doelstelling ruim overtroffen. Windenergie is veel minder van de grond gekomen, mede door het restrictieve beleid dat de provincie Noord-Holland in 2012 vaststelde
- Zaanstad heeft een voortrekkersrol veroverd op het gebied van innovatie, onder andere door participatie in het programma e-harbours en de ontwikkeling van smart grids. Er zijn diverse samenwerkingsrelaties aangegaan waardoor kennis is opgebouwd en geld is verworven. Het klimaatprogramma wordt inmiddels (2013) voor bijna de helft (45%) gefinancierd met externe gelden
- Op 10 oktober 2013 ondertekenden 25 partijen, waaronder grote bedrijven, woningcorporaties, de provincie en de gemeente een overeenkomst om de realisatie van een open en slim energienet te bewerkstelligen

Aanbevelingen

Uit de evaluatie van het klimaatbeleid komt een aantal aanbevelingen, waarvan de belangrijkste zijn:

- Meer inzetten op energiebesparing in de (bestaande) bebouwde omgeving
- Voortzetten van de activiteiten om restwarmte te benutten en een warmtenet te realiseren
- Verder inzetten op innovatie, met name op smart grids, waarbij afstemming van vraag en aanbod van energie met behulp van ICT

Daarnaast wordt uitdrukkelijk aandacht gevraagd voor handhaving bij bedrijven, intensivering van de inzet op samenwerking, monitoring en verankering van klimaatbeleid in de organisatie.

2.3 Stadsgesprekken

Eind 2013 is de evaluatie van het klimaatprogramma besproken in de gemeenteraad. Het overgrote deel van de raad ondersteunde het gevoerde beleid en de voorgestelde voorlopige bijsturing naar de hiervoor genoemde thema's. Op advies van de gemeenteraad hebben in juni 2014 de stadsgesprekken plaatsgevonden. In drie bijeenkomsten is een dialoog gevoerd met bedrijven, bewoners en woningcorporaties over het toekomstig klimaatbeleid.

De algemene conclusie uit de drie bijeenkomsten is dat de voorgestelde richting en thema's voor de nieuwe routekaart door de deelnemers worden herkend en gedeeld en niet tot

discussie hebben geleid. In lijn met het collegeakkoord 'Samen het verschil maken' is de gewenste verschuiving van 'voor de samenleving' naar 'met en door de samenleving'. Samenwerking wordt gezien als belangrijke voorwaarde in inhoudelijke resultaten te bereiken.

Over de gewenste ondersteuning vanuit de gemeente is samengevat het volgende gezegd:

- Meer aandacht voor bewustwording, communicatie, educatie en voorlichting (met speciale aandacht voor scholen en schoolgebouwen)
- Er is een grote behoefte aan ontmoetingen gericht op inspiratie, kennisuitwisseling en samenwerking door bijeenkomsten en een (online) interactief platform
- Initiatieven: zowel (meer) ruimte geven voor eigen initiatief, als het verder helpen van initiatiefnemers bij het ontwikkelen en realiseren van projecten
- Financiering: zowel burgers, bedrijven als (sommige) corporaties hebben vaak onvoldoende kapitaal om grote investeringen te doen en kunnen of willen niet (meer) lenen. ESCo's kunnen een rol spelen bij het vinden van een (collectieve) oplossing
- Daarnaast kan de gemeente Zaanstad zich, makkelijker dan burgers en bedrijven, zich landelijk hard maken voor noodzakelijke veranderingen in de regelgeving
- Tot slot is het van belang dat de gemeentelijke organisatie zelf het goede voorbeeld geeft

2.4 Motie 123

In de raadsvergadering van 28 november 2013 heeft de raad motie 123 aangenomen. Hierin spreekt de raad zich uit om de gemeente Zaanstad uit te roepen tot schalie- en steenkoolgasvrije gemeente en de ontwikkeling van duurzame vormen van energie in Zaanstad met kracht te bevorderen. De raad is indertijd toegezegd dat deze motie zou worden meegenomen bij de herijking van de routekaart klimaat. Met het vaststellen van de Zaanse Energie Agenda 2014-2018 wordt deze motie uitgevoerd.

2.5 Coalitieakkoord 'Samen het verschil maken'

De klimaatambitie is bestuurlijk bekrachtigd in de twee achtereenvolgende collegeakkoorden. Voor de bestuursperiode 2014-2018 heeft het college in het coalitieakkoord 'Samen het verschil maken' de volgende accenten gelegd:

- De gemeente richt zich in verhevigde mate op het verduurzamen van de energieproductie en –innovatie in nauwe samenwerking met bedrijfsleven, bewoners en eigenaren van vastgoed
- De mogelijkheden om als particulier optimaal te profiteren van duurzame energie worden verruimd, bijvoorbeeld door zonnepanelen en oplaadpunten voor elektrische auto's of zonnepanelen vergunningsvrij te kunnen plaatsen op andere locaties dan het eigen perceel
- Ontwikkeling Grondstoffenrotonde
- Windenergie wordt gerealiseerd binnen de kaders van het beleid van de hogere overheid. De gemeente blijft in gesprek met de provincie ten aanzien van windturbines, om snel in te kunnen spelen op eventuele verruiming van het provinciale beleid
- Gestreefd wordt naar verduurzaming van het inkoopbeleid
- Woonlasten omlaag

2.6 Veranderingen van buiten

De inzet van het Rijk, met een Woon¹- en Energieakkoord², en Europa met reductiedoelstellingen voor CO₂ op de energieproductie hebben grote impact. Zo zullen

¹ Zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/woningmarkt/woonakkoord>

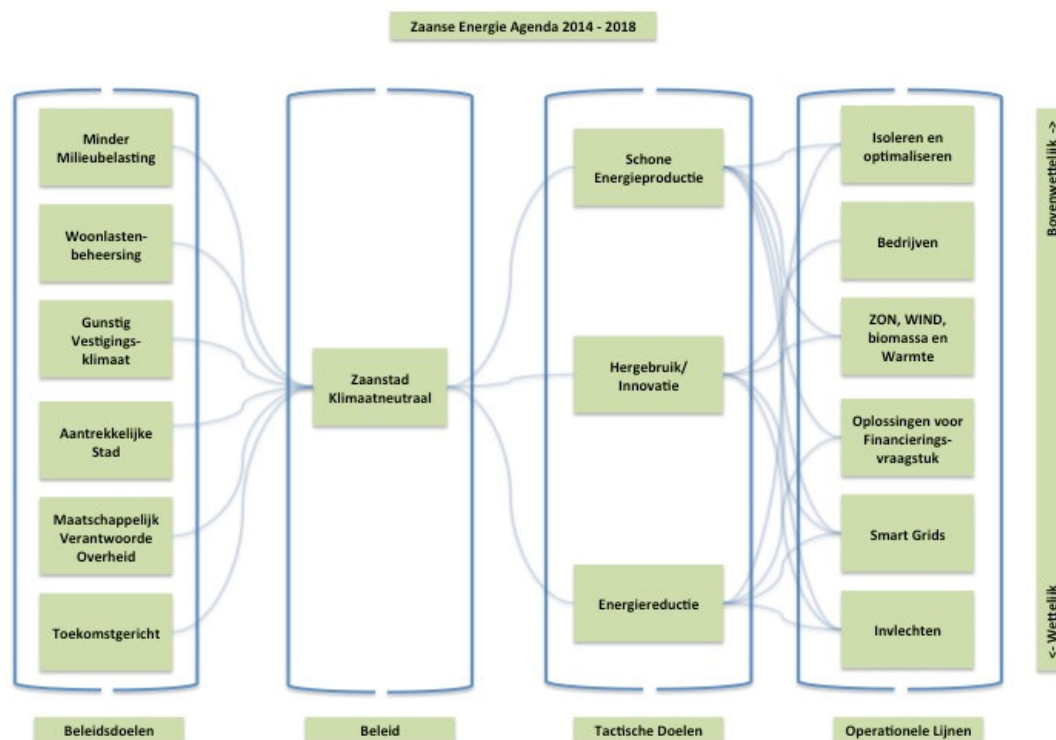
binnen afzienbare tijd bedrijven op basis van nieuwe wetgeving, de EEED (European Energy Efficiency Directive) hun hoeveelheid restwarmte moeten terugbrengen. In Zaanstad biedt de menging van wonen en werken de kans om dit snel, haalbaar en betaalbaar te doen. De gemeentelijke overheid is bij uitstek de 'neutrale' partij die dit proces kan faciliteren.

Ondernemers merken ook dat de vraag van hun klanten verandert: MVO-certificaten of duurzaamheidscertificaten zijn een voorwaarde voor opdrachten.

3 Klimaat 2014-2018: De Zaanse Energie Agenda

Met een inspirerend en verbindend programma 'De Zaanse Energie Agenda' beoogt het college aan de hand van enthousiasmerende tussenstappen en zichtbare resultaten het doel te realiseren.

De routekaart zoals opgenomen in het Integraal Klimaatprogramma 2010-2020, is toe aan actualisatie, aan verandering, aan meer focus. Dit komt tot stand in de Zaanse Energie Agenda 2014-2018. Deze agenda bestaat uit zes nieuwe Operationele lijnen, die nog wel steeds rusten op de drie pijlers energiebesparing, duurzame energieproductie en innovatie. Klimaatbeleid betekent vooral nieuw energiebeleid. Klimaat is niet zozeer een probleem, dat geld kost en alleen aandacht krijgt van 'milieumensen'. Klimaat is energie, biedt kansen voor het realiseren van talrijke beleidsdoelen van de gemeente (zoals wonen, openbare ruimte, ruimtelijke ontwikkeling, onderwijs, financiën, woonlastenbeheersing) met allerhande verdienmodellen. Daarom wordt het Integraal Klimaatprogramma herdoopt in de Zaanse Energie Agenda, waaraan door de gehele gemeentelijke organisatie in nauwe samenwerking met bewoners en bedrijven wordt gewerkt. Actieve gezamenlijke communicatie vormt een belangrijk verbindend onderdeel voor alle operationele lijnen.



² Zie <http://www.energieakkoordser.nl/>

3.1 Isoleren en energetisch optimaliseren gebouwde omgeving

De gebouwde omgeving bestaat uit woningen (koopwoningen, waarvan de particuliere eigenaren al dan niet zijn verenigd in VVE's en huurwoningen, voornamelijk verhuurd via woningcorporaties), utiliteitsgebouwen, winkels en bedrijfsgebouwen.

In Zaanstad staan circa 66.000 woningen, waarvan een groot deel van voor 1990. Na 1990 zijn er voldoende energiemaatregelen in het Bouwbesluit opgenomen om de woningen energiezuinig te doen zijn. De focus voor energiebesparing zal dan ook moeten liggen op woningen van voor 1990. De kosteneffectiviteit bij de aanpak van huurwoningen is groot: bij dit woningtype is de grootste winst te behalen en het aantal betrokken partners is beperkt. Samen met woningcorporaties wordt gezocht naar slimme oplossingen voor energiebesparing in de bestaande voorraad huurwoningen van voor 1990. Vanaf 2016 kan de focus worden verlegd naar particuliere woningeigenaren.

De gemeente geeft het goede voorbeeld door haar eigen en het maatschappelijk vastgoed (bestaand en nieuw te ontwikkelen) te (helpen) optimaliseren. Het actief ondersteunen van kennisuitwisseling draagt bij aan de gewenste versnelling.

3.2 Bedrijven

Ons bedrijfsleven is zich in het algemeen bewust van de energiepositie. Voor de industrie met grote verbruikscijfers is dat van groot belang. Bij kleinere spelers (bijvoorbeeld in het MKB) speelt de energierekening vaak nog een ondergeschikte rol. Door samen te werken kunnen bedrijven stappen zetten in het verbeteren van hun energiepositie. Wij willen ze als gemeente daarbij helpen. We gaan met bedrijven in gesprek over hun bereidheid om te investeren in energiebesparende maatregelen die zich snel terugverdienen. Recent is door het Rijk een lijst van algemeen te accepteren maatregelen vastgesteld. Zaanstad zal met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) afspraken maken voor de periode 2014-2018 over een gestructureerde begeleiding voor het Zaanse bedrijfsleven om de wettelijke basis op orde te hebben en de extra stappen te zetten.

3.3 Lokale opwekking van duurzame energie (warmte, zon, wind, biomassa)

De invloed van de Zaanse Energieagenda op de kwaliteit van de stad wordt nadrukkelijk merkbaar bij de ontwikkeling van een warmtenetwerk. De komende jaren wordt stapsgewijs gewerkt aan een gemeentebreed netwerk voor warmtelevering waarbij restwarmte, biomassa en biogas als bronnen fungeren. De ambitie is dat eind 2017 in Zaanstad 4000 woningen voor hun ruimteverwarming zijn aangesloten op het warmtenet. In de verre toekomst zou dit kunnen uitgroeien tot een slim en open, van de landelijke netwerken onafhankelijk, netwerk voor alle vormen van energie, waarbij vraag en aanbod in balans zijn en zelfs een verdienmodel kan ontstaan.

Zaanstad zet zich in om acties van derden om zonnepanelen te plaatsen te faciliteren. Windturbines op land dragen bij aan de noodzakelijke versnelling van de verduurzaming. De gemeente blijft in gesprek met de provincie ten aanzien van de ontwikkeling van windturbines in het Noordzeekanaalgebied. Het stelt ons in staat om snel in te spelen op eventuele verruiming van het provinciaal beleid.

3.4 Oplossingen voor financieringsvraagstuk

Een revolverende aanpak

Investeren in duurzaamheid blijkt lastig. Financiers stellen vaak hoge eisen aan risicobeheersing, wat op gespannen voet staat met innovatief ondernemen. De gemeente is net als andere overheden in staat duurzame energieprojecten te ondersteunen met

subsidies. Een subsidiepot is echter eindig. Dat willen we anders doen. Door het hanteren van een revolverende aanpak kan de realisatie van duurzame investeringen worden ondersteund. Het stelt ons in staat een financieringsgat op te vangen, zodra niet de hele financieringsvraag is gedekt. De financiering wordt na afloop in het fonds teruggestort worden, inclusief een overeengekomen rendement. Door de opbrengsten breed te beschouwen willen we deze revolverende aanpak tot een succes maken.

Zaanse Energy Service Companies (ZESCO's)

Een revolverende aanpak is nu al goed mogelijk als de investerende partij direct de revenuen krijgt. In veel situaties -bijvoorbeeld bij vastgoed- is het eigendom gescheiden van het gebruik ervan. Split incentive (letterlijk vertaald 'verdeeld motief') is het fenomeen dat de verhuurder en de huurder andere beweegredenen hebben om energiebesparende maatregelen te treffen. De verschillen in belangen tussen verhuurders en huurders maken een afweging over investeringen in energiemaatregelen vaak lastig. Ditzelfde speelt bij opwekking van duurzame energie met collectieve zonnedaken/weiden en participatiewindturbines. Het oprichten van entiteiten die zowel de investeringen doet als het beheer gedurende exploitatieperiode kan hierin voorzien (ESCO's – Energie Service Companies). In Zaanstad is al een energie coöperatie actief (Zaanse Energie Koöperatie: ZEK) die een kleine windturbine exploiteert en plannen heeft te investeren in een zonneweide. Ook alle onderdelen van het toekomstige Zaans slim en open energienet zijn gebaat bij een dergelijke entiteit. Op dit moment worden veel initiatieven ontwikkeld om te komen tot dergelijke entiteiten. De gemeente zal een actieve faciliterende rol spelen om deze initiatieven een stap verder te brengen en tot een succes te maken.

Om de kennis over energievraagstukken ten aanzien van de energietransitie te vergroten en invloed te kunnen uitoefenen op ontwikkeling van nieuwe wetgeving en organisatorische ontwikkelingen heeft Zaanstad overeenkomst met het Centrum voor Energievraagstukken van de Universiteit van Amsterdam voor het samenwerkingsprogramma NEMIS³ (New Energy Markets and Institutional Systems).

3.5 Aandacht voor Smart Grids

De energietransitie brengt met zich mee dat de verschillen tussen vraag en aanbod op lokaal niveau zullen verschillen. Om daar mee om te gaan wordt op heel veel plaatsen gewerkt aan de ontwikkeling van Smart Grids. Een containerbegrip, waarbij vaak wordt gesproken over de koppeling van het energiesysteem aan ICT. Zaanstad heeft hier in de afgelopen jaren praktijkonderzoek naar gedaan (e-harbours). Een van de belangrijkste lessen voor Zaanstad is dat we een goede uitgangspositie hebben voor het opvangen van de verschillen tussen vraag en aanbod, door de menging van wonen en werken. Het stelt onze gemeenschap in staat om een grote slag in de verduurzaming te maken. Ons slim en open energienet is een lokaal smart grid *avant-la-lettre*, waarbij het restwarmtesysteem kan dienen als buffer voor de opvang van de verschillen tussen vraag en aanbod van energie. Er is veel (inter)nationale belangstelling voor de ontwikkeling van dit innovatieve systeem, waarbij in gezamenlijkheid gewerkt wordt aan betaalbare, lokale, duurzame energie.

3.6 Invlechten Zaanse Energie Agenda in de organisatie

Naast aanbevelingen op concrete thema's zijn bij de evaluatie ook aanbevelingen gedaan op organisatorisch gebied. Dit gaat om borging in de organisatie, de rol van de gemeente en monitoring. Het coalitieakkoord geeft aan dat inkoop moet worden ingezet als instrument om duurzaamheid in het inkoopbeleid in te bedden.

Inkoop als krachtig instrument

³ Dit programma beoogt in nauwe samenwerking met verschillende partijen in de energiewereld, zoals eindgebruikers (van industrie tot huishoudens), netbeheerders, energiebedrijven en overheden, en in een open dialoog onderzoeksvragen gericht op de energietransitie uit te werken.

In het coalitieakkoord 'Samen maken we het verschil' wordt ingezet in op een *verdergaande verduurzaming van de inkoop*. Dit laat zich vertalen in een viertal sporen:

- 1: Inzet op een energie- en grondstoffen besparend uitvoeringsprogramma voor de bedrijfsvoering binnen de eigen organisatie
- 2: Het verkennen van de mogelijkheden voor aangescherpte duurzaamheidscriteria bij (Europese) aanbestedingen.
- 3: Verbetering inbedding van duurzaamheid in Contract- en Bestelmanagement.
- 4: Het ontwikkelen van een inkoopstrategie

Monitoring: meten is weten

De energieaanpak van Zaanstad is geen wetenschappelijk doorwrochte aanpak. De boodschap is: het is een uitdagende aanpak, maar haalbare doelen en zichtbare resultaten zijn onze inspiratiebron, vooral verbonden aan de andere gemeentelijke beleidsdoelen. Om zicht te houden op voortgang wordt gebruik gemaakt van beschikbare monitoringsinstrumenten, zoals www.energieinbeeld.nl. Daarnaast wordt jaarlijks een "Energiejaarboek" uitgebracht waarin de voortgang is weergegeven. Eind 2017 zal een volgend evaluatiemoment voor de Zaanse Energie Agenda zijn.

Uitvoering Motie 123

Met de uitvoering van de Zaanse Energie Agenda wordt de ontwikkeling van duurzame vormen van energie in Zaanstad met kracht bevorderd, zoals de raad in haar motie vraagt. In de communicatie over de Zaanse Energie Agenda zal Zaanstad zich tot schalie- en steenkoolgasvrije gemeente verklaren.

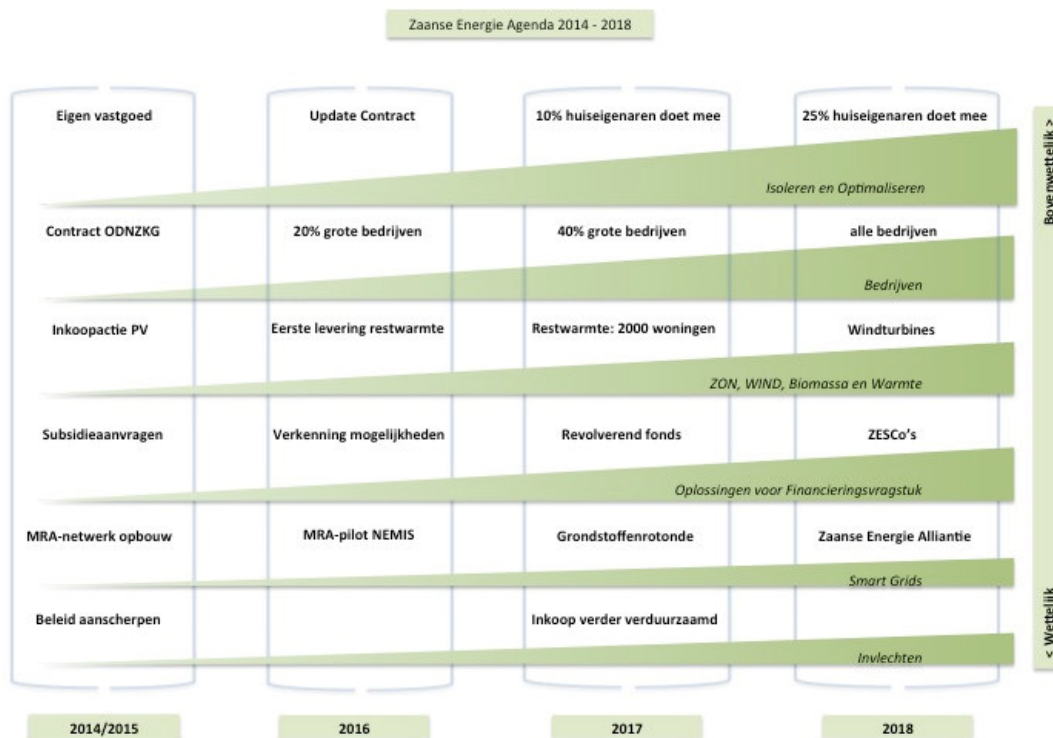
3.7 Impact van de Operationele Lijnen

De 6 operationele lijnen van staan uiteindelijk ten dienste van een groot aantal beleidsdoelen. Onderstaand figuur geeft een indruk van de impact van de operationele lijnen op de genoemde beleidsdoelen.

	Isoleren en optimaliseren	Bedrijven	ZON, WIND, biomassa, Warmte	Oplossingen voor Financieringsvraagstuk	Smart Grids	Invlechten
Minder Milieubelasting	X	X	X	X		X
Woonlastenbeheersing	X		X			X
Gunstig Vestigingsklimaat	X	X	X	X		X
Aantrekkelijke Stad	X	X		X	X	X
Maatschappelijk Verantwoorde Overheid	X	X			X	X
Toekomstgericht	X	X	X	X	X	X

3.8 Mijlpalen in de Zaanse Energie Agenda

In de Zaanse Energie Agenda zijn per jaar activiteiten opgenomen op basis van de huidige stand van zaken. Het werkveld en de omgeving zijn bijzonder dynamisch, zodat flexibiliteit gewenst is. Onderstaande figuur geeft ter illustratie een indicatie van te ondernemen acties en te bereiken doelen. In hoofdstuk 4 is een completer en gedetailleerder overzicht opgenomen.



4 De herijkte routekaart Klimaatneutraal: de Zaanse Energie Agenda 2014-2018

Onderwerp / Actie	Beoogde resultaten	looptijd	2015	2016	2017	2018
1. Isoleren en Optimaliseren						
(Subsidie)regelingen ter stimulering van verduurzaming	Aanvangsinvesteringen voor derden verlagen	4	uitvoeren	uitvoeren	uitvoeren	uitvoeren
Samen met corporaties zoeken naar slimme oplossingen voor energiebesparing in de bestaande woningvoorraad	Samenwerking aan verduurzaming Vastgoed Corporaties	4	update woonvisie	1000 woningen	1000 woningen	1000 woningen
Samenwerking binnen ondersteuningsstructuur Energieakkoord	Verhoging mogelijkheden voor burgers	4			10% woningen	25% woningen
Actief gebruik van de energiemonitor 'energieinbeeld.nl'	Inzicht in voortgang	4	P&C-cyclus	P&C-cyclus	P&C-cyclus	P&C-cyclus
Actief uitdragen Zaanse Energie Agenda	Inspireren en Enthousiasmeren	4	Energie-cafe	Energie-cafe	Energie-cafe	Energie-cafe
Onderzoek naar de mogelijkheden voor het vergunnen vrij plaatsen van zonnepanelen en laadpunten	Versoepeling regelgeving tbv verduurzaming	2	voorbereiding	vaststelling	evaluatie	evaluatie
Energiejaarboek Zaanstad digitale editie	Verslaggeving en actieve deling voortgang ter inspiratie	4	editie 1	editie 2	editie 3	editie 4
2. Bedrijven						
Actieve communicatie met PPS-platform (digitaal en fysiek)	Verhoging inzicht mogelijkheden voor burgers en bedrijven	4	lancering website	uitvoeren	uitvoeren	uitvoeren
Energiebesparing bij het eigen en maatschappelijk vastgoed	Verduurzamen eigen en maatschappelijk vastgoed	1	beleid	uitvoeren	uitvoeren	uitvoeren
Lopende initiatieven verduurzaming bestaande bedrijventerrein versterken	Verduurzaming bedrijven	4	100 bedrijven	100 bedrijven	100 bedrijven	100 bedrijven
Verduurzamen Hoogtij	Verduurzamen Hoogtij	4	voorbereiding			
Voortzetten en verbreding van de samenwerking met het Zaanse Ondernemers Netwerk (ZON)	Verduurzaming bedrijven	4				
Voortzetten van voorlichting over duurzaam ondernemen. Actieve benadering van bedrijven in verduurzaming	Verduurzaming bedrijven	4		uitvoeren	uitvoeren	uitvoeren
Afspraak met ODNZKG: energierichtlijn	wettelijk minimum en ambitie vastgesteld	1	DVO herzien	uitvoeren		
Energiebesparing bij bedrijven	Bedrijven helpen verduurzamen	4	begeleiding	400 bedrijven	400 bedrijven	400 bedrijven
Gemeentelijk en Maatschappelijk vastgoed handhaven op verruimde reikwijdte	Gemeentelijk vastgoed voldoet aan vereisten	1	afspraken	uitvoeren	uitvoeren	uitvoeren
3. ZON, WIND, Biomassa en (rest) Warmte						
Faciliteren van collectieve inkoopacties van derden	Verhoging aantal woningen met PV-systemen	4	250	500	750	1.000
Onderzoek naar de mogelijkheden van participatie in projecten Wind op zee	Afwegingsmogelijkheid participatie	1	GO/NOGO			
Rolbepaling gemeente bij warmtebedrijf Zaanstad	Afwegingsmogelijkheid participatie ZOSEN	2				
Stapsgewijze uitvoering Zaanse Open en Slim Energie Netwerk (ZOSEN)	aansluiting gebruikers op restwarmte	4	contracten	2000 aansl	2000 aansl	2000 aansl
Stimuleren aansluiting Zaanse Medisch Centrum op ZOSEN	Duurzame warmtelevering ZMC als eerste klant	2	bouw	bouw		
Uitbreiden van het aantal laadpalen en ondersteunen van bedrijven bij de overstap naar elektrisch vervoer	Toename elektrisch vervoer	4	25	25	25	25
Volgen van de ontwikkelingen t.a.v. het Herstructureringsplan Wind op land van de provincie Noord-Holland	Up to date beleid tav van Wind op Land	4				
4. Financieringsvraagstuk						
(Ontwikkeling) Green Deal	Afspraken met Rijk over regelgeving, financiering	4	voorbereidingen	uitvoeren	uitvoeren	uitvoeren
Gemeentelijke geldstromen voor energie maatschappelijk vastgoed in beeld brengen	gemeentelijke geldstromen inzichtelijk	1	aanpak			
Aantrekken externe financieringen en afspraken (zoals Green Deal, EEEF, Horizon 2020)	financiering verduurzaming verzorgen / faciliteren	4				
Energie Service Companies voor corporaties	Verbeteren gezamenlijk verdienmodel voor (ver)huurder	4	voorbereiding	afspraken	uitvoeren	uitvoeren
Faciliteren eerste Energie Service Provider-initiatief (Noordzaan)	Bedrijventerreinen als netto energieleverancier	4	voorbereiding	oprichting	uitvoeren	uitvoeren
Onderzoek haalbaarheid (Z)ESCO voor de gemeentelijke organisatie.	Verbeteren gezamenlijk verdienmodel voor gemeentelijke organisatie	4	voorbereiding	afspraken	uitvoeren	uitvoeren
Onderzoek naar mogelijkheden van een of meerdere ESCO's / revolverende investeringen	Verbeteren gezamenlijk verdienmodel voor stakeholders	4				
Samenwerkingsverband NEMIS: zoeken naar mogelijkheden voor systeemverandering	Verbeteren verdienmodel voor eindconsument	3	pilot Zaanstad	pilot Zaanstad	pilot Zaanstad	
5. Smart Grids						
Contouren en energiestromen grondstoffenrotonde	Bedrijventerreinen is netto energieleverancier	4	voorbereiding	afspraken	uitvoeren	uitvoeren
EU-project OPTIMUS	Sturing op energieverbruik Stadhuis met ICT	2	uitvoering	afronding		
MRA-zetel Duurzaamheid	Actieve netwerkontwikkeling binnen regio	4				
Uitdragen resultaten slimme en open energienet middels E-harbour's movement	Bekendheid en imago slimme en open net, netwerkcontw.	1	4 conferenties			
Uitvoering project Smart Satellite Cities	Operationalisering Smart Grids (bij subsidietoekenning)	4	juridisch platform	netwerk	ICT-systeem	operationeel
Urban Learning	Kennisontwikkeling Smart Grids (bij subsidietoekenning)	3				
Balansverantwoordelijkheid gemeente Zaanstad (zie ook NEMIS)	Betaalbare inpassing lokale/regionale energie	4	voorbereiding	voorbereiding	afspraken	uitvoeren
6. Invlechten						
GC: Energiecontract Zaanstad/GreenChoice	Energiebesparing, kostenbesparing en duurzame energie	4	uitvoeren	update tot ESCO	uitvoeren	uitvoeren
Duurzaam bouwenbeleid verder uitwerken	Verduurzaming vastgoed in Zaanstad	4				
GC: Optimaliseren van het energiegebruik van gemeal- en rioolpompen	Verduurzaming gemeal- en rioolpompen	4	voorbereiding	beleid	uitvoeren	uitvoeren
GC: Verdere uitrol van slimme energiemeters	Zicht en Sturing op energieverbruik	2	voorbereiding	uitvoeren		
Trainingen personeel 2 x incompany verduurzaming	Kennis en kunde aanwezig in organisatie	3				
Verder implementeren van het gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsbeleid.	Inkoop is verder verduurzaamd	4	voorbereiding	afspraken	uitvoeren	uitvoeren

(click om te zoomen)

5 Financiën

Bij deze Zaanse Energie Agenda is een kostenraming opgesteld. De kern is dat vooral maatschappelijke partners investeringen zullen moten doen, waarbij de gemeente als procesbegeleider / facilitator optreedt.

Daarbij is personele inzet nodig van de gemeente en een enkele keer de inschakeling van (specialistische kennis van) externen. Daarnaast zullen ondersteunende kosten worden gemaakt, zoals bijvoorbeeld voor communicatie en dergelijke. Alleen de gemeentelijke kosten zijn bij de kostenraming betrokken.

Per saldo resulteert dit in een prognose van de gemeentelijke kosten van ca. €2,3mln over de looptijd van 4 jaar.

Alle gemeentelijke investeringen of subsidieregelingen e.d. die de gemeente als uitvloeisel van deze Zaanse Energie Agenda zal gaan besteden worden aanvullend ter besluitvorming voorgelegd aan de Raad.